

Є. Ф. БАХЧЕВАН,

*старший викладач кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ*

**ДЕЯКІ ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ТА НАВИЧКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ
БЕЗПЕКИ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
ПІД ЧАС ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ**

У даній науковій роботі визначаються основні засади забезпечення особистої безпеки майбутнього працівника Національної поліції України, а саме з'ясовується набір тактичних засобів та прийомів особистої безпеки правоохоронця.

Ключові слова: поліцейський, особиста безпека, тактичні прийоми, забезпечення особистої безпеки, особистий захист, екстремальні ситуації, небезпека.

Ключовим питанням діяльності всіх державних органів, зокрема органів Національної поліції України, є забезпечення безпеки громадян України. Проте, не менш важливим є питання забезпечення особистої безпеки правоохоронців під час виконання останніми покладених державою на них завдань.

Виконання службових обов'язків працівниками Національної поліції України у більшості випадків пов'язане із небезпекою та екстремальними ситуаціями. Можливість нападу на працівника поліції існує протягом усього строку його службової діяльності. Практика показує, що забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України й досі потребує доопрацювань, оскільки щорічно значна кількість правоохоронців гине та отримує тяжкі поранення, каліцтво, психічний розлад або закінчує життя самогубством. Водночас, загостренню проблеми безпеки життєдіяльності працівників Національної поліції України сприяє також криміногенна ситуація, що склалася в суспільстві. У зв'язку з цим, проблема особистої безпеки майбутнього поліцейського під час виконання службових обов'язків має велике значення для існування та розвитку суспільства.

У наукових працях Я. М. Бельсона, А. В. Губанова, В. Я. Долішня, М. І. Онуфрієва, Я. Ю. Кондратьєва, С. С. Коломойцева, М. М. Козяр, Н. П. Матюхіної, В. П. Оліградського, В. М. Тімашової, П. О. Юхновця неодноразово висвітлювалися теоретичні аспекти, а також проблеми забезпечення особистої безпеки працівника поліції під час екстремальних ситуацій. Так, визначаючи сутність поняття особистої безпеки правоохоронця, найбільш вдало запропонував визначення В. Г. Фатхутдінов, на думку якого під особистою безпекою правоохоронця варто розуміти комплекс основних та допоміжних заходів, спрямованих на зниження рівня небезпечних факторів до реально-можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану і дієздатності працівника під час виконання функціональних обов'язків, професійних завдань як у буденних, так і в екстремальних ситуаціях під час проведення масових заходів [1, с. 183].

Забезпечення особистої безпеки працівника Національної поліції України зумовлюється його індивідуально-психологічними особливостями, рівнем фізичного розвитку та інтелекту, рівнем моральних якостей, рівнем та змістом віктимності, професійними навичками і вміннями вирішувати конфліктні ситуації, здатністю до самостійного аналізу професійної діяльності з метою розробки нових елементів стратегії і тактики, удосконалення засобів і прийомів ефективного виконання оперативно-службових завдань. Тобто особиста безпека майбутнього працівника поліції більшою мірою залежить від рівня його службової підготовки, наявності особистих моральних цінностей та якостей, рівня професіоналізму у своїй справі.

Зазначимо, що позитивним моментом є накопичення в Україні певного досвіду підготовки майбутніх та діючих працівників Національної поліції України до дій у критичних ситуаціях, зокрема, у напрямі забезпечення їх особистої безпеки. Так, наприклад, у монографії М. М. Козяра «Екстремально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях» наголошується на тому, що, оволодіваючи професією, працівнику-правоохоронцю необхідно постійно працювати над створенням

«персонального» набору засобів та прийомів особистої безпеки. Разом з тим автор зазначеного наукового дослідження рекомендує правоохоронцям наступні тактичні настанови [2, с. 136]. По-перше, завжди обмірковувати і оцінювати все, що відбувається під час екстремальної ситуації, відпрацьовувати уміння передбачати дії свої і супротивника на крок уперед; по-друге, враховувати час «запізнення» (проміжок часу між думкою і дією) і час на постріл. По-третє, навчитися контролювати навколишній простір (звуки, предмети, людей, рухи тощо). По-четверте, вибирати і використовувати власне місцезнаходження як позицію для створення переваги у певній ситуації. По-п'яте, перевірити свій фізичний і емоційний стан перед службою. По-шосте, перевірити зброю, екіпіровку, транспорт перед роботою. Окрім зазначених пунктів автор закликає поліцейських відпрацьовувати навички швидко діставати та перезаряджати зброю (наприклад, на ходу, у темряві та в інших складних умовах); контролювати ситуацію у просторі навколо свого місце знаходження, поділивши умовно його на сектори, узгоджуючи свої дії з напарником; використовувати при необхідності для передачі інформації кодові слова, фрази і жести; при небезпеці діяти активно, завжди пам'ятати про обережність.

Проте, факти пошкоджень, поранень та загибелі, які мають місце серед особового складу Національної поліції України за сучасних умов, свідчать про наявність певних недоліків та недосконалість вирішення питання забезпечення їх особистої безпеки. З цього приводу у наукових колах існує думка щодо ігнорування небезпеки самими поліцейськими, навмисне блокування думок про неї, що є вкрай шкідливим. Досліджуючи зазначену проблему науковці В. П. Оліградський, В. Я. Долішня у навально-практичному посібнику зазначили наступне: «В екстремальній ситуації такі особи втрачають самовладання і контроль, за ними спостерігається демобілізація психічної діяльності, що призводить до неадекватного реагування під час роботи» [3, с. 80]. Дані позиції зумовлюють необхідність порекомендувати майбутньому працівникові Національної поліції України, по-перше, сформувати свідомі установки безпечної поведінки (відповідний емоційно-вольовий настрій і прогнозований алгоритм поведінки) та оволодіти специфічними прийомами особистого захисту під час виникнення екстремальної ситуації.

По-друге, запровадити розробку та впровадження тактичних програм та рекомендацій, спрямованих на забезпечення особистої безпеки майбутніх поліцейських, враховуючи досвід зарубіжних країн. Сутність запропонованих програм полягала б у розгляді тактичних прийомів та способів забезпечення особистої безпеки майбутніх працівниками поліції під час їх професійної підготовки. Прикладами таких програм є програми, впроваджені у Сполучених Штатах Америки «Вживання поліцейського при виїзді на місце події», «Вживання поліцейського під час рейду по вилученню наркотиків», «Вживання поліцейського під час здійснення затримання», «Вживання на вулиці» тощо. Цікавим є те, що у Сполучених Штатах Америки здійснюються також тактичні програми, спрямовані на навчання окремих категорій працівників поліції з урахуванням їх специфіки (наприклад, забезпечення особистої безпеки працівників дорожньої поліції), існує і спеціальний курс навчання для жінок-поліцейських [4, с. 462].

Підводячи підсумок вище викладеному, необхідно зазначити, що питання особистої безпеки майбутніх працівників Національної поліції України під час

екстремальних ситуацій, на яких покладено завдання забезпечення безпеки громадян, залишається край актуальним на сьогодні. Відповідно службова підготовка майбутніх працівників Національної поліції України щодо дій в екстремальних ситуаціях вимагає доопрацювання і на законодавчому рівні, і під час проведення тренувальних практичних занять з тактико-спеціальної підготовки.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Фатхутдинов В. Г. Личная безопасность сотрудников органов внутренних дел при проведении массовых мероприятий / В. Г. Фатхутдинов // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2011. – Т. 24 (63). – № 2. – 2011. – С. 179-185.
2. Козяр М. М. Екстримально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях: монографія / М. М. Козяр. – Львів: СПОЛОМ, 2004. – 376 с.
3. Особиста безпека працівників органів внутрішніх справ та охорона праці в галузі: навч.-практ. посіб. / уклад. В. П. Оліградський, В. Я. Долішня. – Івано-Франківськ, 2004. – С. 79-80.
4. Соболев Є. Ю. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи / Є. Ю. Соболев, С. С. Коломойцев // Форум права. – 2012. – № 31(2). – С. 461-463.

Надійшла до редколегії 21.03.2017

БАХЧЕВАН Е. Ф. НЕКОТОРЫЕ ТАКТИЧЕСКИЕ ПРИЕМЫ И НАВЫКИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЛИЧНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БУДУЩЕГО СОТРУДНИКА НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ ВО ВРЕМЯ ЭКСТРЕМАЛЬНОЙ СИТУАЦИИ

В данной научной работе определяются основные принципы обеспечения личной безопасности будущего сотрудника Национальной полиции Украины, а именно выясняется набор тактических средств и приемов личной безопасности милиционера.

Ключевые слова: полицейский, личная безопасность, тактические приемы обеспечения личной безопасности, личная защита, экстремальные ситуации, опасность.

BAKHCHEVAN Y. F. SOME TACTICS AND SKILLS TO ENSURE THE PERSONAL SAFETY OF A FUTURE OFFICER OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE DURING EXTREME SITUATIONS

The basic principles of personal safety of a future officer of the National police of Ukraine, a set of tactical tools and techniques for the personal safety of a policeman to be exact are described in this research work.

Key words: police, personal safety, tactics of personal security, personal protection, extreme situation, danger.